

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 50
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 50

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével,

szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára . . . . .

Ünnep elől futók.

Arany János mesteri balladájának: az »Ünneprontók«-nak találó címét soha annyiszor nem emlegették, mint a millenáris esztendő e néhány hetében.

Mikor az ezredik esztendő hajnala ráköszöntött erre a sokat szenvedett szegény nemzetre, a magyar püspökökön kívül nem volt más, aki azt ünnepelte volna. Az ő rendeleteikre belekondult az éj csendjébe a harangok ünnepélyes zúgása; a dómok merész boltívei és a falusi templomok szerény falai között felhangzott a hálaadó ének és megcsendült az ünnepi szónoklat lelkesítő szava, mely a nemzet nagy ünnepére figyelmeztette a hiveket. A hivatalos és félhivatalos világ pedig — óvatosan kerülte az Isten házát a millenáris esztendő hajnalán. Az ünnepies alkalmakkor elég gyakori magyar diszruhák ezuttal nem voltak láthatók a templom hajójában. — A legutóbbi konferencián pedig egyebet sem tárgyalt a püspöki kar, mint azt, hogy hogyan vegyen részt a nagy nemzeti ünnepen.

Néhány nap előtt egy plébános azt mondotta, hogy nem viszi a hiveit a kiállításra, mert ott sok korrupciót láthatnának, és akadt nem egy hülye, korlátolt elméjű ujságíró, aki nyomban ráfogta a püspöki karra és egyúttal a néppártra is, hogy »ünneprontók.«

Mikor pedig napfényre jöttek a mind- eddig sikerrel úzótt visszaélések, a gond- dal, rejtegetve őrzött botrányok, a vicinális, képtári és főispáni panamák, a kártya-affair és a Kassics-féle röpirat s az ellenzék a házban és a sajtóban tárgyalni

kezdte azokat, vizsgálatot követelt, tisztogatni kezdett, nem engedte, hogy azokat — more patrio — eltussolják, — akkor pedig az ellenzékre kiáltották rá, hogy »ünneprontók.« Ugy látszik ezek előtt az emberek előtt mindenki ünneprontó, aki csak némileg is zavarni meri a még nem is mutatkozó ünnepi hangulatot. Ünneprontó még akkor is, ha csupa hazafias kötelességből leleplezi az ország anyagi érdeke ellen irányuló visszaéléseket.

Felesleges embereket keresgélni s azokat mint ünneprontókat megbélyegezni. Sajnos van elég, ami a nélkül is rontja az ünnepet. Nem akarunk ezuttal czélozni a könnyelműen felidézett felekezeti- és pártvillongásokra. Nem akarunk rámutatni azokra az otromba baklövésekre, melyeket a kormány az ünnep rendezése körül eddig is bőségesen elkövetett. Hogy ez az ünnep csak a nagy urak ünnepének készül, hogy a kiállítási falu reklamirozott ünnepein az egyházi szertartást fogják profanálni, — hogy Tisza Kálmánt akarják feltolni a király helyettesítőjének — mindezekről most hallgatunk.

Csak arra mutatunk rá, ami a legkiáltóbb ellentétben áll a nemzeti ünnepel, arra a rettenetes pauperizmusra, mely az ünneplő haza fiait ezerszámra kényszeríti elfutni a nagy ünnep elől, el messzire, új hazát keresni túl a tengeren.

Előttünk fekszik a kivándorlási statisztika a múlt évről. 229,370 embernek adott új hazát 1895-ben Amerika. E rengeteg számhoz Ausztria-Magyarország 42,185-tel járult, a nagyobbik részt pedig mi magunk szolgáltattuk. Mint New-Yorkból jelentik a munkabér ott most emel-

kedőben van s ennek a szomorú következménye az lesz, hogy a kivándorlók száma az idén emelkedni fog.

Ez az emelkedés már is mutatkozik. Egyik fővárosi lap tegnap ujságolta, hogy Ung vármegyéből márczius eleje óta 1319 Amerikába szóló útlevélért terjesztettek fel kérvényt a belügyminiszteriumhoz s eddig 905 útlevelet már ki is állítottak.

A csángókat hazatelepítettük, Zichy Jenő grót másodszor is elment az őshazába felkeresni a talán ott maradt magyarokat, — az itthon levőket pedig nem tudjuk megtartani. Még az ezredéves nagy ünnep sem tartja itthon őket.

Ha valami, úgy ez a szomorú tény rontja el az ünnepet. Erről tessék gondolkodni, hogy ezt megakadályozzuk. A liberális gazdasági politika a kis emberekkel nem törődik. Egyaránt, elhanyagolja a kis iparosok és a birtokosok érdekeit. A legszegényebb néposztállyal pedig a legkevesebbet törődik. Azok sem adóval nem gazdagítják a kincstárt, sem szavazattal nem támogatják a kormányt.

A kivándorlási törvény szigorítása nem segít e bajon. A ki egyszer menni akar minden áron, menni akar, mert itt nem tud megélni, onnét pedig jobb jövővel kecsegtetik, — nem lehet azt visszatartani. Ha eleget tett katonai kötelességének, nem is lenne jogos. Nem törvény kell azoknak, hanem kenyér.

A millenniumi pogrammm nagyon is szegény igazi nagy alkotásokban. Bele kellene még illeszteni egy igazi nagy áldozatot a földhözragadt szegények segítésére a kivándorlás megakadályozására. Ha itthon csak valamennyire is türhe-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Veszélyben.

Irta: Wickede F. C.

Sokan, kiknek szívében a szabadság szeretete élt, beállottak a déli hadsereg soraiba és ha sikerült is egyeseknek megmenekülniök, mégis sokan elveszték a futás közben, míg mások, kik nem akarták családjaikat és gyermekeiket a menekülés fáradalmainak és a vad legények durvaságainak kitenni, állandó félelem között a veszélyes, mocsaras helyeket, barlangokat és egyéb rejtett helyeket kerestek a hegyekben. Ezek közé tartozott Phinney Lewis is.

New-Hampshire hegyei között született és szíve olyan volt, mint a gránit, örökségül kapta szülőföldjének szeretetét a szabadság iránt és a heves gyűlöletet minden nyomás ellen, mely a szabadság ellen irányult. Csak még nem régen, mielőtt Fort Sumterből elhallatszott az első lövés a testvér háboru kezdetének jeléül, eljött Virginiába feleségével és nyolcz éves fiával, hogy itt egy eléggé jól jövedelmező tanítói állomást elfoglaljon és itt boldogan és megelégedetten élt. Mint okos ember megtartotta véleményét, hogy a rabszolgaság Isten által adott intézmény, de midőn a háboru kezdetét vette, azt kezdték róla suttogni, hogy aboliczionalista. Sőt mást is beszéltek róla, a mi ha igaz, a lo-

vagok szemében örökre megbocsájthatatlan bűn lett volna. Azt beszéltek ugyanis, hogy egy rabszolgának tanácsolta, hogy meneküljön, sőt talán segítségére is volt a szökésben. Csakugyan borzasztó bűntény, ha az egyik ember a másiknak segít, hogy ez ég legszebb adományát — a szabadságot — elérje!

De a valóságban mégsem így állt a dolog. Bármennyire is sajnálkozott a feketék szomorú helyzetén, ha szíve vérzett is látva elnyomottságukat, sajnálatát mégis elnyomta a felesége és gyermeke iránti szeretete.

Az állása sem volt olyan, hogy igénybe vették volna tanácsát és segítségét, jöllehet ő a benszülöttekkel mindig barátságosan bánt és ezek őt barátjuknak tekintették.

Nem hozhattak fel ellene bizonyítékokat, azért a magukat bírakká választó lovagok már foglalkoztak az ő esetével és elhatározták bukkását. Egy ideig ugyan állása megvédte a konkripczió elől, de mindinkább közeledett az idő, hogy ő reá is kerüljön a sor.

— Ha maga nem volna olyan átkozott aboliczionalista, akkor szó nélkül fegyvert fogott volna, mondta a pöffeszkedő ember tarka kabátban, ki tudatta vele, hogy per alá fogják.

— De ha ez elveimmel ellenkezik, hogy testvéreim ellen harcolnak?

— Mit elvek? Azon embernek nincsenek elvei, ki nem harcol a dél ellen.

— De feleségem, gyermekeim? Gondolja meg, hogy idegenek idegen földön.

— Az ország majd pártfogása alá veszi őket. Becsületes emberek vagyunk, reánk bízhatja őket.

Örültség lett volna, ha ellenkezik velük. Phinney Lewis megtette a szükséges előkészületeket, elbucszott feleségétől, gyermekétől, hogy fegyvert fogjon és küzdjön azok sorában, kik Isten, haza és becsület ellen fellázadtak. Egy röpké szó volt az egész, mit szegény feleségének vigasztalásul mondhatott, ez pedig sokáig küzdött a bánat és nyomor ellen.

Férje nagyon keveset hagyott nekik. Az asszony tanítással egy ideig távol tartotta magától az éhséget, de végre mégis csak beköszöntött hozzájuk.

Egy falat kenyér nélkül ült szobájában és gondolkodott a felett, mi lesz gyermekéből és ő belőle. Az utolsó darab kenyéret a gyermeknek adta, de mi lesz holnap. Nem tudta, kihez forduljon. Ekkor eszébe jutottak e szavak: »Nézzétek a madarakat az ég alatt, nem vetnek, nem aratnak, mennyei atyátok mégis táplálja őket.« E szavak bizalmat keltettek benne és nyugodtan várta sorsát.

— Lilly, hallotta csendesen. Talán a falevelek susogása volt az, amit hallott. Talán csak izgatott fantáziájának játéka volt.

— Lilly! hallotta ismét, de most már észrevette, hogy nem csalják őt érzékei, hanem férje hangja az. Egy pillanat alatt kinyitotta az ajtót és ott feküdt keblén. A hold halvány fénye mellett látta, mennyire megváltozott. Az egykor

tő dolguk van az embereknek, nem futkosnak a bizonytalan után. Ezt a türhető existenciát pedig e haza minden fia számára biztosítani az államhatalom képviselőinek legelső kötelessége.

Dr. Szalárdy Gyula.

Egy ezredév ünneplése.

Hogyan ünnepelhetjük meg méltóan ezer éves fennállásunkat? Minél jobban közelednek a kiállításal kapcsolatos ünnepségek, annál inkább felmerül e kérdés.

Ezer év hosszú idő és egy nép történetében, a mely ezeréves multtal bír, annyi nagy és mély momentum van, mely a tiszteletnek és bámulatnak vegyes érzését kelti fel bennünk. Mert a népek élete nagyon hasonlít az óceánhoz, melyben szigetek emelkednek ki és ismét elmerülnek. Ott a hol valaha a növényzet buján termett és ember és állat élt, most hullámok hőmpölyögnek és a hol ezelőtt csupa tenger volt az egész vidék, most viruló városok emelkednek a magasba. Hány nép veszett el teljesen és hány tengeti csak életét?

Mi más ezeknél a magyar nép története. Addig, a míg más népek megöregedtek és végelgyengülésben elhaltak, addig Magyarország megőrizte ifjúságát, mert midőn az ezeréves multa visszatekintünk, nem gondolunk az elaggot, hanem a mindig ifjú Magyarországra, mely mint a munkás férfiú egy pillanatra megáll és gondolkozva visszatekint, mit végzett el eddig, hogy ezekből új erőt merítsen a második ezredév új küzdelmeire, mert küzdelem lesz élete ezentúl is és egy nép nem hivatkozhatik az elene felkelők előtt történelmi jogaira csak, hanem önállóságát csak akkor fogja megtartani, ha ehhez elég ereje is lesz. Mert minden jog végelemzésében az erőre vezethető vissza.

Miként a veszályben levő embernek a tétel törvény a saját erejének használatát jogosnak tartja, úgy a népek történetében is a nép erejéből származott történelmi joga. Az erő pedig az anyagi és szellemi haladásban rejlik.

Ezért a millennium méltó ünneplését is nem annyira a külsőségekben, hanem azon intézményekben kell keresnünk, melyeknek célja a nép anyagi jólétét emelni, szellemi haladását előmozdítani és erkölcesit apolni.

Mert ha az elmúlt százredéből akarunk tanulást meríteni, úgy láthatjuk, hogy sok küzdelem daczára — mint mondani szokták — még most is — élünk. Azt hisszük, hogy talán nem annyira e küzdelmek daczára, hanem éppen ezek folytán érjük el a második ezredév kezdetét. Mert ha volt valami, a mi a nemzet erejét növelte, úgy e küzdelmek voltak azok. Küzdelem nélkül nincsen élet.

Ezért mindazon ünnepségeket, melyeket majd bámul a tömeg, nem tekintjük a millennium méltó megünneplésének tényezői gyanánt. Muló dolgok ezek, melyek hamar feledésbe mennek.

Sokkal inkább szeretnők, ha a külföldnek megmutathatók szorgalmas népünket, mely jólétének örvendve fokozott kedvvel szántja a földet, ha gyárainkban a munkásokat megelégedetten dolgozni látnánk.

Ezek sokkal többet érnek, mint a készülő látványos operette, melynek előjátékát már a lefolyt botrányokban láttuk. A becsületes munka tisztelete, és megvetése azon léha elveknek, melyek a fáradság nélküli dus eredményt magasztalják, ezek fogják a nemzet erejét növelni.

Az ezredév méltó megünneplésére példát nyújtott Vácznak fenkölt gondolkodású főpapja, ki százezer forintot adott egy kórház létesítésére. Pedig százezer forintból mily ünnepélyeket lehetett volna tartani? De ő megértette az ezredév nagy jelentőségét és oly intézményt létesített, mely az igazi emberszeretet és az igazi ünneplés kifolyása.

Ha ily szellemben ünnepelhetjük meg az ezredév ünnepét, úgy lerakjuk a második ezredév történetének alapját is. Oly intézményeket kell létesítenünk, melyek Magyarország további történetében maradandó emléket fognak képezni és a polgárok anyagi és erkölcsi jólétét emelik, hogy így megerősödvé bizalommal felvegyük a küzdelmet a második ezredévben és erőnk is legyen a nehézségek leküzdésére.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A főrendiház ülése.

Budapest, márcz. 19.

A főrendiház mai napirendjére az indemnitásról szóló törvényjavaslat volt kitűzve. Volt tehát egy kis remény arra, hogy az unalmas

főrendi ülések után ma egy kissé élénkebb vita lesz. Érdekesse tette a mai ülést az is, hogy megjelent Jó s i k a Samu báró is, aki csak egy órával azelőtt vívott kardpárbajt Klebelsperg Zdenkó gróffal.

Az balkezét leeresztve hordta, mert a kis ujja be volt kötve antiseptikus kötéssel.

Odavágott a Klebelsperg kardja.

Az ülésen Sz l á v y József koronaőr elnökölt, mindjárt az ülés elején — csak morgogó hangon ugyan, de elég érdekes kijelentést tett. Bejelentette ugyanis, hogy gróf Bánffy György lemondott jegyzői tisztéről.

Azt hiszem, méltóságos főrendek, — ugymond — hogy tekintettel arra, miszerint az ülésnek berekesztése már nem esik messzire, talán fölösleges is volna ezt a jegyzői állást betölteni. (Mozgás és helyeslés.)

Tudomásul vették azután az igazoló bizottság jelentését a főrendi jegyzék kiigazításáról.

Az indemnity.

Következett ezután a második indemnitynek tárgyalása.

Gróf Zichy Nándor: Mindenekelőtt ismét hangoztatta, hogy az indemnitás megszavazása — nem bizalomnyilvánítás. Amivel nem akarja mondani, hogy mindig meg kell szavazni az indemnitást, mert lehetnek esetek, midőn a kormányzati képesség megakasztása — politikai szükségesség, ilyenkor nem kell megszavazni az indemnitást.

Most ez az eset nem fordul elő, azért is a törvényjavaslatot megszavazza.

Alkalmat vesz azonban magának, hogy a kormány és különösen a miniszterelnök magatartásáról a néppárttal szemben — nyilatkozzék.

A miniszterelnök újévi beszédében insinüációkkal illette őt és a néppártot, egyéni becsületükben is megsértette. (Ellenmondás balfelől.)

Visszautasítja a miniszterelnök sértéseit. Ő és pártja oly magaslaton állnak, amilyen magaslatra Bánffy nem fog emelkedni s Bánffy e magaslatról őket sohasem lesz képes lesújtani. Az a párt, amelyhez tartozik, a valódi magyarságot foglalja magában, és nem lesz képes a miniszterelnök annak vallásos meggyőződését, hitét, erőszakoskodással megingatni. (Mozgás balfelől.)

Áttér ezután a kultuszminiszternek viselkedésére, aki a képviselőházban nyilatkozatot tett az autonomiáról, ellenben a főrendiházat mellőzte, nem tartva érdemesnek, hogy a király ő felsége által elfogadott pontokról a főrendek előtt is nyilatkozatot tegyen. Ezt a különös eljárást elítéli.

A javaslatot megszavazza.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök: Először

erős és piros orozájú ember olyan volt most, mint az árnyék.

— Lilly, édes feleségem! Megmenekültem, mondá csendesesen, suttogva.

— Adj hálát Istennek, Lewis!

— De üldöznek és nem szabad itt maradnom. Ismered a kis barlangot, a melyet találunk, midőn köveket kerestünk?

— Ismerem

— Ott akarok elrejtőzni, míg megmenekülhetünk innen és észak felé mehetünk.

— Menj Levis, rögtön, mindjárt!

Ne maradj itt egy percig sem, mert megtalálhatnak és — de tovább nem tudott beszélni.

— És te Lilly és Róbert?

— Mi majd csak segítünk magunkon, a mig utánad jöhetünk. Menj, édesem, menj!

Egy árva szót sem beszélt arról, hogy ők is mily nyomorban vannak.

— Nem, nem megyek rögtön. Először erőt kell gyűjtenem, mondotta Phinney Lewis. Mit gondolsz, hozhatsz e eleséget a barlangba?

— Igen — igen de hallga!

Megesőkölt a kis fiát és feleségét, és kirohant, hogy mint a vadállat visszahúzódjék a barlangba. Phinney Lilly csak későn feküdt le, de álom nem jött szemére. Minden kis zajt, a mit a szél előidézett, az üldözők lépéseinek

gondolta és törte a fejét a felett, hogyan fogja az eledelket a barlangba szállítani?

De a nehéz órák csendesesen elmúltak és csak reggel, midőn már a nap jó magasán állott az égen, jöttek le hozzá, hogy a szökevény után keressenek. Az atyát és férjet a házában kell, hogy megtalálják, gondolták. Szitkozódások és durva beszédek között átkutatták a házat. »Meg kell találnunk a kutyát« mondották. E szavak csak növelték a szegény asszony félelmét, ki most még inkább aggódtó férje életeért.

Elment, hogy utána nézzen, hol szerezen eleséget. Hiszen szegény elcsigázott férjének most még jobban van szüksége reá, mint neki és gyermekének.

Valakivel kell közölnie a dolgot, a kiben bizhatik és ki segítségére legyen. De kihez forduljon az árulók nagy sokasága közül. Sokáig gondolkozott e felett a nélkül, hogy valamilyen elhatározásra jutott volna. De Isten nem hagyja el az övét.

— Missus, itt hozok egy tál halat, a melyeket ma reggel fogtam, hallotta maga mellett.

Mintha az ég küldötte volna az öreg rabszolgát a szükség e nehéz órájában. Ő és férje ezelőtt egy hónappal segítettek rajta, midőn beteg volt. Most megakart hálálni a jótétéményt a maga módja szerint. Ő benne, a ki a szeretet csekély jelét sem felejtette el, ő

benne bizhatott. Behívta házába és elmondotta neki az egészet.

— Ha Isten is úgy akarja, meg menjünk, mondotta a rabszolga. Nem sokára ott lesznála a reggeli. Legyen csak egészen nyugodt, az öreg Szam majd visz neki eleséget — bőven.

— De az ebek — a borzasztó véredek! mondotta a fiatal asszony.

— Majd azokkal is elbánok.

Nem először van dolgom velük. Van jó szerem is harapásuk ellen, mondotta és szidva a kutyákat eltávozott.

Sokáig megtartotta ígéretét és ellátta őket eleséggel. Hozott halat és vadat, néha egy kis lisztet vagy kenyeret és Lilly kíváncsian várta mindig érkezését, mert hirt hozott férjétől. De ez nem tarthatott így örökké.

A nélkül, hogy gondolta volna, megfigyelték és csakhamar gyanították, hogy az öreg rabszolga és a szökevény között valamilyen összeköttetés áll fenn. Sikerült nekik az öreg megfigyelni és a véreb csakhamar megtalálta a nyomot. Azt hitték, hogy már minden elveszett.

— Az Istenért, mi történt?

Kiáltotta elsápadva az asszony, mikor egy délután az öreg Szám félig elájulva a nagy vérvesztéstől betántorgott hozzá.

— A kutya, a kutya!

— Melyik kutya? Mondd gyorsan!

is arra reflektál, amit Zichy a kultuszminiszterrel mondott. Tiltakozik az ellen, hogy a kultuszminiszter mellőzné a főrendeket.

A kormány kellő tisztelettel van a főrendház iránt s abból hogy a kultuszminiszter a képviselőházban a tárczája keretében nyilatkozott az autonomiáról, — míg ellenben a főrendházban eddig még nem nyilatkozott. — nem következik a mellőzés. Meg van győződve, hogy a budget tárgyalásakor a kultuszminiszter itt is megfogja tenni nyilatkozatait.

Már most Zichy Nándor bizalmatlanságára nézve kijelenti, hogy azt természetesnek találja. Ők annyira távol állnak egymástól nemcsak politikai felfogás, hanem egyéb tekintetekben is, hogy ezt természetesnek kell találnia. Nem is számít, nem is kéri, nem is óhajtja a néppárt bizalmát, mert ha ezzel megajándékoznák, tart tőle, hogy a saját elveiknek rovására történnek.

De bár veszedelmesnek tartja is a néppárt működését hazánkra, egyéni becsületükben nem kételkedett s nem támadta.

Végül csak azt feleli Zichynek, hogy ő sohasem törekedik a néppárt magaslatát elérni.

Megvan ő elégedve a maga kisebb polcával, mely polcz mögött áll ennek az országnak hosszú idők óta bölcs mérséklettel kormányzó többsége s igyekeznék fog ez országot hazafiasan kormányozni. (Helyesítés és éljenzés balfelől.)

Gróf Zichy Nándor kijelenti, hogy ő valóságos meggyőződésbeli és nem rangbeli magaslatot értett.

Ezzel a javaslatot megszavazták.

A többi javaslatokat egyhangulag elfogadták.

A képviselőház ülése.

Márczius 19

Ülés kezdete d. e. 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Hily és Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Lukács László, Darányi Ignác.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: bemutatja a beérkezett irományokat, melyeket tárgyalás és jelentéstétel végett kiadják az illető bizottságoknak.

Lukács László pénzügyminiszter: Benyújtja a 770 foknál kisebb sűrűséggel bíró ásványolajnak adómentes beszerzéséről szóló törvényjavaslatot.

Következik a napirend:

a szőlők rekonstrukciójáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Óváry Ferencz: Két stiláris módosítást ajánl elfogadásra.

Andreánszky Gábor báró: Kifogásolja, hogy az állami szőlőtelepek azon vesszőket, melyeket egy éven nem adnak el, a következő évben adják el. Ez helytelen, mert a 2 éves vesszők az ültetésre már nem olyan alkalmasak, mint az egyévesek. Szükségesnek tartja, hogy a barackkai cjtótelepen csak annyi vesszőt termeljenek, amennyit minden évben eladni és kiosztani képesek. Módosítványt ajánl elfogadásra.

Molnár Józsiás: Kéri a kormányt, hogy a fontosabb szőlővidékeken nevelő- és ojtványtermelő telepeket létesítsenek, melyekből a szegényebb szőlőbirtokosoknak teljesen ingyen adjanak vesszőket.

Maga nem terjeszt be határozati javaslatot, hanem pártolja és elfogadásra ajánlja Andreánszky Gábor br. módosítványát.

Ugron Gábor: Az első szakaszhoz új d) pontot ajánl, mely szerint a kormány a felújított szőlők vidékein pinceegyleteket alakítson s azokat esetleg segítse is.

Erreth János: Pártolja Andreánszky Gábor báró módosítványát.

Kossuth Ferencz: Hozzájárul Andreánszky Gábor báró módosítványához, mert a törvényjavaslat szerint a szőlőbirtokos, ha kölcsönt vesz föl, oly sok kamatot kell fizetnie, hogy nem fog telni más befektetésre, s utóvégre is ingyen kell majd kiosztani a szőlővesszőket.

Elnök: Szólásra senki sem lévén följegyezve, a vitát bezárja.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter: Szól először az oltásról, s azt mondja, hogy a törvényjavaslat semmiféle ojtási rendszernek nem prejudikál. Ezután a határozati javaslatokra nézve nyilatkozik. Óváry Ferencz hat. javaslatait, mint a melyek megfelelnek a törvényjavaslat céljának, azokat elfogadja és elfogadásra ajánlja. Andreánszky módosítványára megjegyzi, hogy a központi szőlőtelepet illetőleg nem szólt arról, hogy az okvetlen Budapest határában állítsák fel. A hat. javaslat első részét elfogadja, a másodikikat nem, mert általánosságban törvénybe iktatni azt nem lehet, valamint azt sem lehet törvénybe iktatni, hogy milyen szőlővesszők termeltesse a vesszőtermelési telepeken. Ugron Gábor hat. javaslatát, miután az megfelel azoknak, amiket a vita általános folyamán elmondott, s általános megnyugvásul is fog szolgálni, azt a maga részéről elfogadja és elfogadásra ajánlja.

Kossuth Ferencz: Félreértett szavait igazítja helyre.

A ház Andreánszky Gábor báró módosítványának a) pontját mellőzi, b) pontját elfogadja; elfogadja a ház Óváry Ferencz stiláris módosítványait és Ugron Gábor pótló indítványát.

A 2-ik §-nál szól:

Atzél Péter: Határozati javaslatot nyújt be.

Darányi Ignác földmivelési miniszter: Kéri a Házat, hogy Atzél hat. javaslatának mellőzésével az eredeti szöveget fogadja el.

A Ház ilyen értelemben határoz.

A 2. 3. és 4. paragrafusokat vita nélkül elfogadták.

Az 5. §-nál:

Szivák Imre és Darányi Ignác felszólalásai után Aczél Péter hat. javaslatot nyújt be, melyet a ház az eredeti szöveg fentartásával mellőz.

Elnök: Az ülést 5 perczre felfüggeszti.

A filoxera által sujtott javaslat tárgyalását befejezték s így holnap a honvédelmi tárcza tárgyalását megkezdik.

Nagyvárad vízműve.

— Irásban és képen: —

Nagyvárad város vízvezetéke az ország legköltségesebb vízművei közt is első helyen áll. Idegenek, akik beutazták az egész országot, nem győzik eléggé dicsérni a tiszta, kellemes ízű, egészséges vizet, melyhez Nagyvárad aránylag olcsón jutott.

A vízvezetéki víz jóságát különben mindennél jobban dicséri az a körülmény, hogy a kik ellenezték, mindent elkövettek a vízvezeték létesítése ellen, rövid egy év mulva teljesen elismerik annak jóságát, nagy horderejét közegészségi és tűzbiztonsági szempontból s hogy egymásután kéri azon utcák lakói is a csőlefejtést, amely utcákat kihagyott a város a vízvezetéki csőhálózatból.

Korábban említettük, hogy a városi mérnöki hivatal, Busch Dávid főmérnök felügyelete alatt a milleniumi kiállítás alkalmából egy vaskos kötetben megírja és összeállítja a nagyvárad vízmű történetét, leírását.

A munka már elkészült s közelebb nyomtatásban is megjelenik. Teljesen felöleli a vízvezeték tervezését, építését, működését, úgy hogy a viszonyokkal nem ismerős egyének is hű képét nyerik Nagyvárad vízművének.

A munkát 70 négy oldalas 0-ás iven jelenik meg.

Az első rész, a bevezetésen kívül »Tervezések kora« cím alatt felöleli s részletesen ismerteti a vízmű történetét 1817-től 1890-ig, Szűts Dezső tb. aljegyző tollából. Részben ismert, részben eddig ismeretlen adatokból, ügyesen van feldolgozva az ez időre terjedő története Nagyvárad vízellátásának.

A második rész 1890-től 1896-ig foglalja

Az Istenért, megtalálták férjemet?

— Még nem, mert az egyszer orránál fogva vezettem az alávalót.

— És a csendes nevetés egy pillanatra eltűntette arcáról a fájdalom kifejezését.

— Szam, nagyon megsebesültél!

— Igen, a kutya egy kissé körülhúrczolt, de hála Istennek ő biztonságban van, a kutya pedig ott van az ördögnél.

A vértől elázott, elszakadt ruhák mutatták, mily nehéz küzdelme lehetett a vadállattal. Midőn a rendes órában el akarta vinni az ételt és éppen a sziklát megkerülte, egyszerre a félelmetes kutya ugatását hallotta maga mögött. Lönie nem volt szabad, hogy el ne árulja magát. De elszántan várta be, hogy ha szükséges saját életét is feláldozza. A késsel kezében várta be ellenségét, mely már a következő pillanatban megragadta.

A küzdelem kétségbeesett és rövid volt. Szam legyőzte az állatot és mire az üldözők oda értek már nem láttak semmi nyomot, Szam pedig már régen eltűnt.

— De férjem, szerencsétlen Lewisem? kérdé az asszony, mialatt sebeit bekötözte.

— Meg egy ideig biztonságban van, de meg kell ragadnia az első alkalmat és menekülnie kell. Most pedig a kis Róbertnek kell neki eleséget vinnie, mert különben elvesztünk mindnyájan — az utat ugyanis ismeri már.

Sokáig nem tudott megbarátkozni a gon-

dolattal, hogy egyetlen gyermekét kitegye a veszélynek és hosszú küzdelem kellett, míg elhárította magát reá. De nem lehetett mást tenni vagy kiteszi a fiát a veszélynek vagy éhen elvesz a férje. Ő maga nem mehetett.

Szive hevesen dobogott, midőn másnap elküldte a fiut.

Hányszor ismételte ell előtte, hogyan kell viselkednie.

Imádkozott az Istenhez, midőn fiát látta az erdő felé tartani, hogy — talán többé vissza ne térjen. Borzasztóan bántotta e gondolat és óvatosan utána ment.

A fiu bátran áthaladt az erdőn és lihegve kapaszkodott fel a hegyre. Már közeledett a rejtett hely felé és az anya szive erősen dobogott az örömtől. Midőn a fiu leszállott a völgybe, elvesztette maga elől és midőn ismét meglátta, már ott volt a durva katona kezei között, ki bosszút esküdött férjének, midőn nem találta házában. A gyermek félelmében elkezdett kiabálni: Atyám, atyám!

A vér majd megfagyott szegény anya ereiben, midőn hallotta fiának hangját.

De hiszen ez ártatlan gyermeket csak nem bánthatja.

Lilly hallott minden szót, amit a katona a fiúval beszélt.

— Tehát megcsiptelek, fiam! Gondoltam, hogy ha vigyázok a kis rokára, reátalállok az

őreg lyukára is. Majd megfizeti nekem a fáradságot, a melyet nekem okozott.

— Atyám, atyám, kiáltotta ismét a fiu, a katona pedig kárörvendve nevetett: hogy most könnyű szerrel megtalálja Lewist.

— Nem kell hívnod atyádat, hiszen elvezetsz hozzá.

— Nem akarok, mert te meg akarsz ölni, mondotta a kis fiú és csak úgy ömlöttek könnyei piros orcáira.

— Jöjj csak, nem bántalak. Nézd, ezt is neked adom, ha megmutatod, hol van atyád, mondotta a katona és egy pénzdarabot tartott eléje.

— Anyám megtiltotta, hogy megmondjam valakinek, hol van atyám és én nem mutatom meg neked az utat. Anyám azt mondja, hogy rossz emberek vagytok.

— Oho! Ezek a Yankeek már korán kezdenek kukorikolni, ugylátszik a vérükben van már. Megmondod mindjárt, hol van atyád?

De a fiu szilárd maradt elhatározásában, nem hajlott sem a szép szóra, sem a fenyegetésre. A katona elvesztvén türelmét fel akarta kötni a fára az ártatlan gyermeket, ha nem mondja meg atyjának rejtek helyét.

— Kérlek, ne köss fel a fára, hagy engem! kérte a gyermek a katonáit, midőn érezte a kötelet a nyaka körül.

— Oh atyám, oh anyám! kiáltotta, de hangja nem hallatszott el elrejtőzött atyjához

zik a vízmű történetével, melyet Orbán Ignác városi mérnök, a vízvezeték építésének vezetője irt meg és állított össze. E részben bő ismertetést találunk a műszaki részre és a költségekre vonatkozólag, szakértelemmel csoportosítva.

E rész a következő alcímek alatt van osztályozva:

1. A városi vízmű tervezete.
2. A kiviteli előmunkálatok.
3. A vízmű kiépítése.
4. A vízmű állapota.
5. Az első év üzeme.

A gazdag statisztikai táblázatokon kívül a következő mellékletek lesznek a műhöz csatolva:

- a) Oelwein 1. és 2. tanulmánya;
- b) Dr. Berkovits Ferencz röpirata a vizelátás kérdésében!
- c) Preisz Hugó és Potássy János vizvizsgálati jelentése;
- d) A vízvezetési szabályrendelet, építési feltételek és szerződések;
- e) A tervezetek megértéséhez termellékletek;

f) Nagyváradi város csőhálózatának térképe 70x70 cm. nagyságban.

A vízvezetési mű költségeinél érdekesen tünteti fel, hogy vízműünket éppenséggel nem mondhatjuk drágának s nagyon sok vízvezetékkel bíró város örülne, ha ily áron jutott volna kitűnő vízhez.

Az erre vonatkozó adatok röviden a következők:

Az összes építési költségek előirányzati összege:

Tisztán építési költségek	942.600 korona.
Kisajátítási költségek	40.000 »
Tervezési és rezszi költségek	20.000 »
Időközli kamat veszteség	25.400 »

Összesen 1.028.000 korona

Az összes építési költségek kiviteli összege:

Tisztán építési költségek	922.934 korona	92 fill.
Kisajátítási költségek	38.681 »	78 »
Tervezési és rezszi költségek	20.223 »	54 »
Időközli kamatvesztés	8.857 »	36 »

Összesen 990.697 korona 60 fill.

Az előirányzott munkálatok vállalati összege 749.496 korona 90 fillér.

Kiviteli összege 731.867 korona 22 fillér.

Ezekből a számokból röviden csak 2 tényt emelünk ki.

Kitűnik belőlük először az, hogy a vízmű összes költsége, dacára a pótmunkák 191.867 korona 21 fillér költségeinek, még mindig

szegény anyja pedig ott térdelt mozdulatlanul a földön és ha ujjának megemelésével is megmenthette volna fiát, erre sem lett volna képes.

— Istenemre, fiu, felakasztalak, ha nem beszélsz! De az nem felelt csak kérően meresztette szemét a katonára.

— Hallod, gyermek, utoljára kérdezlek, mondotta és átvette a kötelet a fán és kezdte huzni, de úgy látszik mégis csak sajnálta:

— Mégis csak szomorú, ha az embernek ilyen korán kell meghalnia. De mindegy, ha felnő, úgy is akasztófára kerül.

A kicsiny test a levegőben lógott.

De ekkor mögötte a bokrok közül megmozdult valaki.

Az öreg Szam volt, ki felemelve fejcséjét bizton odairányította a szivtelen katona fejére. Csakhamar levették a kis Robertet is és kezdték életre kelteni. Hazavitték és anyjának gondos ápolása mellett felgyógyult néhány hét múlva.

Az öreg Szam pedig addig vitte az eledelt Lewisnek, míg ez annyira felépült, hogy az éjjeli szökés fáradoalmait elbirta.

Még most is borzadálylyal beszél el a háboru szörnyű veszélyeit.

Békében ott ülnek most a kandalló mellett ő, felesége és a derék fiu, a sarokban pedig mosolyogva néz az öreg Szam pipájával szájában a családra, amely megmenekülését neki köszönheti.

37.302 korona 40 fillérrel kevesebb, mint az előirányzati összeg.

Másodszor kitűnik, hogy az előirányzott építkezések kiviteli költsége kisebb a vállalati összegnél, — vagyis ezen munkálatoknál a 749.496 korona 90 fillérből levonva a 731.867 korona 22 fillért, marad 17.629 korona 68 fillér, mint az építkezés folytán elért megtakarítási összeg.

Nem kicsinylendő még az sem, hogy a munkálatok sokkal rövidebb idő alatt hajtottak végre, mint az Oelwein tanár előzőleg számított s ezáltal a tényleges időközi kamatvesztés összege az e czímen előirányzott összegnek csak egyharmadrészét képezi.

Ez pedig első sorban az építkezési vezetőségnek az érdeme s valószínűleg talál módot és alkalmat a város az elismerés kifejezésére.

Biharvármegye közügyei.

Tavaszi közgyűlés.

— Második nap. —

Biharvármegye törvényhatósági bizottsága tegnap tartotta folytatólagos tavaszi közgyűlést a vármegyeház kistermében.

A közgyűlés iránt olyan csekély volt az érdeklődés, hogy a tisztviselőkn kívül csak három bizottsági tag hallgatta végig a hosszú és unalmas tárgysorozatot.

Általános jellemzésül mondhatjuk, hogy a törvényhatósági bizottság elfogadta az állandó választmányok javaslatait az egyes ügyekről, csak nagy ritkán volt egy-egy megjegyzés, hozzászólás vagy módosítás.

Dr. Beöthy László főispán elnöklete alatt állandóan jelen voltak:

Szunyogh Péter alispán, Tóth Dezső t. főügyész, Papp János főjegyző, Lovassy Andor, Baranyi András, Keszthelyi Zoltán, Fráter András és Balogh Elemér aljegyzők, továbbá: Hegyessy Márton, Szász Ágost és Zigre Miklós bizottsági tagok. Rövid ideig ott volt még néhány bizottsági tag.

Dr. Beöthy László főispán 9 órakor nyitotta meg a közgyűlést.

Mindenekelőtt hitelesítették a közgyűlés első napján hozott határozatokról felvett jegyzőkönyvet.

Elintézték azután 191 tárgyat.

Valamennyire nem terjeszkedhetünk ki, csak az érdekesebbeket közöljük.

Küldötségi jelentés az egységes építkezések szabályrendelete tárgyában. A kiküldött küldöttség Szolnok-Doboka és Arad vármegye szabályrendeletét tanulmányozta át és terjesztette az állandó választmány elé, mely Szolnok-Dobokamegye szabályzatát a mi viszonyainkra alkalmazhatónak nem találta, ellenben Aradvármegye szabályrendeletét kevés módosítással elfogadhatónak tartja. Közgyűlés a választmány javaslatát elfogadta.

A B.-Ujfaluban felállítandó második gyógyszer-tár engedélyezése iránt beadott kérvényhez az állandó választmány azon megjegyzést fűzi, hogy a törvényhatóság tagadó válasz javaslatával küldje fel a belügyminiszterhez. A választmány javaslatát a közgyűlés elfogadta.

A közigazgatási bizottság végzését, melyben Kacsunár Istvánné számára a halotti negyed kiutalja, elfogadták.

A főispán jelenti, hogy a kereskedelmi iskola felügyelő-bizottságába az állandó választmány Széchényi Jenő és Hegyessy Pál bizottsági tagokat küldötte ki. Elfogadják.

Alispáni jelentés a megyei köz- és árvapénzek hova helyezése tárgyában. Mivel az elhelyezésnek megszavazása felelősséggel jár, Tóth Dezső t. főügyész indítványozza, hogy ezen tárgy a következő közgyűlésre halasztassék, hogy a felelősség ne háramoljon esu-

pán a jelenlevő csekély számú bizottsági tagokra. Főügyész indítványát elfogadták.

Alispán jelentést tesz a vármegyéből a millenniumra felküldendő banderium ügyében és kéri a bizottságot, hogy hatalmazza fel őt a vármegye hajdui közül négynek diszruhát készítesse és felküldje a millenniumra. Helyesléssel elfogadták.

Főszámvevő a vármegye 1896 évi jóváhagyott költségvetését bemutatja. Jóváhagyják.

Községi ügyek.

A b.-ujfalui főszolgabíró kéri a törvényhatósági bizottságot, hogy a zsákai kör- orvos fizetésének 600 forintról 700-ra való emelését engedélyezze. A kérvényt helyesléssel elfogadják és egyuttal utasítja a közgyűlés a nevezett főszolgabírót, hogy az állás betöltéséről rövid időn gondoskodjék.

Konyár község idő haladék iránti kérvénye a megyei pótdadók befizetésére.

Az állandó választmány az időhaladékot szept. hó elejéig megadandónak véli.

Közgyűlés az állandó választmány javaslatát elfogadja.

A margittai főszolgabíró jelenti Margitta nagyközség a felállítandó óvoda költségeinek fedezésére 6.000 forintot akar felvenni a Gazdasági és iparbanktól. Az állandó választmány az engedélyt megadni javasolja. A közgyűlés azzal a megjegyzéssel fogadja el a választmány javaslatát, hogy más pénzintézeteknél is próbálják meg a hitelt.

Árpád község jegyzője saját költségén tartoztatja a jegyzői lakot és 47 forint költségből a község csak 10 forintot akar megtéríteni. A közgyűlés utasítja a községet a 47 forint, mint elkerülhetetlen kiadás megtérítésére.

Beliczay Sándor belényesi főszolgabíró Kornel fia utáni halottnegyed kiutalását kéri. Megadják.

Belényes város megváltotta az államtól az italmérési jogot és kiadta albérléthe Weinstein Mártonnak, most azonban bizonyos okoknál fogva 300 forinttal többet ígérnek érte, de a község a dologba nem hajlandó bele menni. Rövid vita után a közgyűlés elfogadja az állandó választmány azon előterjesztését, melyben a szerződés épségben tartását javasolja.

Ezzel az említésre érdemes tárgyakat befejezték. A közgyűlés 1 órakor ért véget.

A jegyzőkönyveket holnap d. e. 10 órakor hitelesítik.

TÁJÉKOZTATO.

- M á r c z i u s 22. A kerületi betegsegélyző pénztár évi közgyűlése a városházán d. e. 10-kor.
- » 22-25. Fősorozás a tűzoltó őrtanyán.
  - » 25. A vaskóh vidéki takarékszövetkezet II. közgyűlése d. u. 9 órakor.
  - » 25. A rabsegélyző egyesület évi közgyűlése.
  - » 26. Tisztújító városi közgyűlés d. e. 10-kor.
  - » 29. A biharvármegyei népnevelési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor.
  - » 29. Mútrágyagyár részvénytársaság közgyűlése d. e. 9 órakor.
  - » 29. A biharvármegyei nemzeti kaszinó egyesület évi közgyűlése d. u. 4 órakor.

UJDONSÁGOK.

* **Holdházy püspök betegsége.** Holdházy püspök, József főherceg két fiának volt nevelője, súlyos betegen fekszik Győrben. Állapota a legnagyobb aggodalomra ad okot. Az ötvenhat éves püspöknek 30 fokos láza van. Már második hónapja, hogy mesterségesen táplálják, huslé, tej, tea és hígított tojas a tápláléka. Ezelőtt két héttel jött haza Bécsből, ahol Albert egyetemi tanár őt megoperálta s kétséget kizárólag megállapította, hogy a betegsége: rák. Betegsége régebbi keletű. Vagy egy éve, hogy

arczán kisebb daganat keletkezett, a mely hol nagyobbodott, hol csaknem teljesen elenyészett, s egyáltalán nem okozott sem neki, sem orvosának aggodalmat. Csak két hónappal ezelőtt, hogy Holdházy három fogat huzatott, mérge sedett el ez a daganat, látszólag a foghuzás következtében, amelynek azonban, amint később kiderült, a rák fejlődéséhez semmi köze sem volt.

* **Nagyvárad tanítók a tanügyi kongressuson.** A városi tanács tegnapi délutáni ülésében foglalkozott a Budapesten tartandó II. országos tanítói kongresszus segélyezésének ügyével. Elhatározta, hogy a kongresszus céljaira 50 frtot utalványoz a városi pénztárból, azonkívül három községi tanító részére, akik résztvesznek a kongressuson, 50—50 frt segélyt utalványozott ki. A három községi iskolai tanítót az iskolaszék jelöli ki.

* **Galik Norbert sikkasztó.** Megirtuk Galik Norbert sólyomi állomási előljáró szomorú történetét, hogy a felesége utáni bánat ölte meg. De úgy látszik volt egyéb oka is, mert miként értesülünk Galik pénzügyi viszonyai nem voltak rendben, mert most az iratok és pénztár átvizsgálásánál t e t e m e s h i á n y t v e t t e k észre. A vizsgálat eddig is már kiderítette, hogy 400 frtot sikkasztott Galik Norbert, a ki bizonyára félt, hogy reájönnek a sikkasztásra.

* **A király, a parlament és az igazság palotája.** A budai királyi palota építkezésén ismét megkezdtek a munkát. Az építéssel azonban az őszig nem haladnak előre, mert az építési program erre az időre már nagy részben be van fejezve. Most leginkább csak a takarítás folyik a palota környékén, hogy az ezredéves ünnepek alatt a királyi lakás tájéka tiszta legyen. A kiállítás ideje alatt a királyi palotán minden munka szünetel. Október közepén újból hozzáfognak a királyi lakás tovább építéséhez. Az új országház környékét már buzgón rendezik. A köveket, törmelékeket mind elhordták s most több, mint száz munkás dolgozik a föld egyengetésén. Ha ezzel elkészülnek, nyomban hozzálátnak a park ültetéshez. Most főleg a nádor-utcai homlokzat előtti téren dolgoznak, hogy mikorra a millennáris országgyűlést megnyitják, teljesen rendben legyen. Az igazságügyi palota májusra teljesen elkészül, a mikor aztán berendezik a hivatalos helyiségeket. Junius 15-én beköltözködik a kir. kuria és a budapesti kir. ítélő tábla, azonkívül az igazságügyminisztériumban elhelyezett kir. főügyészség. A kuria és a tábla épületét le fogják bontani, de csak a millennáris ünnepségek végeztével.

* **Orvos-tudorok.** Bozóky Dezső budapesti bakteriologiai intézeti alorvos, Fey Dezső békési tiszteletbeli járás-orvos márczius hóban Budapesten tartott vizsgálatokon orvos-doktorokká képesítették.

* **A kormány a föld alatt.** A budapesti föld alatti vasút Gizella-téri csarnokának kiváló vendégei voltak tegnap este 11 órakor. Bánffy Dezső miniszterelnök, Perczel Dezső belügyminiszter, Dániel Ernő kereskedelemügyi, Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter, mind egyike a nevével együtt, továbbá Fejérváry Géza báró honvédelmi és Josipovich horvát miniszter, meg Vörös, Latkóczy és Gromon államtitkárok, Rudnay Béla főkapitány, Mándy és Fáscho-Moys miniszteri tanácsosok megtekintették ez alkalommal a földalatti vasutat. A társaság a készen álló kocsiban elhelyezkedvén, az arena uti állomásig 7 perc alatt tette meg a próbatut a föld alatt, visszajövet pedig meg-meg állt az egyes állomásokon, amelyeken a berendezéseket szemügyre vették. Különösen tetszetek a jegyeladó készülékek, amelyek egy-egy 20 filléres bedobása után pontosan szolgáltatják ki

a jegyeket, a hamis pénzdarabokat azonban kilöki. A társaságot, a mely éjfél utánig maradt lenn a föld alatt, Falk Miksa a villamos vasút, Országh Sándor a közúti vasút elnöke, továbbá Lukács József, Hüvös József igazgatók és Balázs Mór és Jellinek Mór vezérigazgatók fogadták.

* **A fő-utcai botrány.** Propper N. János a nagyvárad felső kereskedelmi iskola igazgatója feljelentést küldött a rendőrkapitányi hivatalhoz néhány jogakadémiai polgár ellen, a kik szerinte Geréby Pál kereskedelmi iskolai tanuló kedden délután a Fő-utczán inzultáltak. Gerő Ármán alkapitány az ügyben vizsgálatot indít, s f. hó 23-án délután 3 órára magához idézte Held Ödön II. éves joghallgatót és Geréby Pál III. éves kereskedelmi iskolai tanuló. A rendőrség előtt a dolognak valószínűleg nem lesz semmi komolyabb következménye.

* **Agyonlőtt jegyző.** Nyiregyházáról írják, hogy a pátróhai községi jegyzőt, Varga Andort tegnap este, amikor az irodájában dolgozott, az utcáról lelőtték. A golyó a fejét érte és rögtön megölte. A gyilkost még nem nyomozták ki. Hir szerint Varga boszunak esett áldozatul.

* **Kártya-ember.** Debreczenben tegnap egy örültet szállítottak a közoktatóba, a kit valószínűleg a kártyajáték tébolyított meg. Erre vall legalább a szerencsétlen ember rögeszméje, mely a tény minden tragikuma mellett is nevetésre készíti azokat, a kik panaszát hallják. Azt képzelet a szegény beteg, hogy ő kártya, még pedig a makk hetes és hogy neki nem szabad kimozdulni a szobából, mert künn várja a »makk-nyolczas« a melylyel leütik. Nem is könnyen tudták elszállítani a lakásáról, mert makacsul ragaszkodott állításához és a mikor már kivitték az utcára, még akkor is egyre remegve emlegette a makk-nyolczast.

* **Halálozás.** Altörjai Konyiczey János f. hó 18-án este 7 órakor életének 76-ik évében meghalt. Temetése ma, 20-án délután 3 órakor lesz Pecze-Szöllösön. A halotti szent misét lelkiüdvéért 21-én tartják szintén Pecze-Szöllösön.

* **A zászlósértő zágrabi diákok főkolompói,** a két Frank testvér, Frank dr. képviselő fiai, tegnap szabadultak ki a belovári fogházból, a hol öt hónapig ültek. Fogadásukra a zágrabi pályaudvaron nagyobb néptömeg, — jobbára diákok — verődött össze, a mely a vonatból kiszálló két testvért nagy zsviúzással fogadta s folyton zsviúzva kísérte lakásukra. Rendzavarás nem történt. A zászlósértő diákok közül ma szabadult ki az utolsó két diák.

* **A városliget fejlesztése.** A városligetben már serényen folyik a munka az eperfa-csemeték elültetésére. A Döry-sziget és Körösmeder közti területen hosszú árkokat ásának, két öles területet hagyva séta utnak a fasorok közt. Ilyen módon az eperfák felnövekedésével szép, rendezett sétautak lesznek a Városligeten.

* **Beteg színészek, beteg műsor.** A kolozsvári színháznál furcsa viszonyokat teremtett az influenza, amely dominálja most az egész város — tüdejét és orrát. Mindenütt csak erről a lelketlen zsarnokról beszélnek, mindenkit megtámad és még a színházat sem kíméli. Ide s tova több lesz a színlapokon hirdett betegek száma, mint a künt szereplők és mármár úgy néz ki a színlap, mint valami orvosi bulletin. Napirenden vannak a darabváltozások is és az a kis közönség is, amely naponként odavetődik a színházba, nem biztos abban, hogy azt fogja-e élvezni, a mire a jegyet váltotta. Azonban nemcsak azok a színészek betegek, akikről a színlap nyíltan publikálja ezt, de többnyire a fellépők is. A tegnapi előadás például több volt a köhögés mint — az előadás, Hunyady Margittól kezdve a statisztá személyzetig kitarótán köhögött az egész színpad, akár csak az lett volna az előadott darab czime, hogy »Kórház a színpadon.« És a kö-

zönség, az a kis számú közönség? Az elnézősködött és viszhangozta a köhögést. A színészek akeziója így szült reakciót.

* **III. Béla sirbatétele.** Az Árpád-ház királyai közül III. Béla királynak a holtteste maradt fenn a legépebb állapotban. Ugyanilyen a feleségének, Antiochiai Annának a holtteste is, aki vele egy koporsóban volt eltemetve. A királyi pár csontmaradványait jelenleg az egyetemi embertani intézet muzeumban őrzik, de a budavári Mátyás-templomban, már sirboltot építettek számukra. A papság Pauler Gyula orsz. főlevéltárnokhoz fordult annak a megállapítása végett, hogy vajjon melyik nap volna a legalkalmasabb az ünnepélyes temetésre? Pauler kimutatta, hogy III. Béla király 1196. április 23-án Béla napján halt meg s így e napnak az évfordulója volna a legalkalmasabb a temetésre. Az embertani intézetben most le akarják festetni a holttesteket, a költséget azonban a közoktatásügyi miniszter még nem utalványozta s ez idő szerint ez az egyik akadály a temetésnek. A fővárosi papság rajta van, hogy ez akadály elháríttassék s III. Béla király temetése méltó fényvel és pompával menjen végbe.

* **Sertésvész.** A központi főszolgabíró átiratilag értesítette Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalát, hogy K.-Ürögd községben a sertésvész ütött ki, miért is a községet zár alá helyezte.

* **Szolga a polgári iskolának.** A községi polgári iskola új díszes helyiségébe még ez évben beköltözik. Eddig a központi elemi iskola helyiségeiben volt elhelyezve a polgári iskola s így külön szolgára nem volt szükség, most azonban a város egy szolgát alkalmaz a polgári iskolához, s megbizta a polgármester a felügyelő-igazgatót, hogy a szolgál állásra pályázók közül hármat terjesztszen elő kinevezésre. Tegnap Katona Mihályt, Székely Józsefet és Nagy Józsefet terjesztette fel kinevezésre a felügyelő-igazgató.

* **A század legdrágább bora.** Trienben tegnap egy bor árverésen 10.500 márkáért kelt el 824 liter schwarzhofhegyi bor. Ez a legnagyobb ár, melyet ebben a században megelőzött borért fizettek, Minden liter 12 márká és 88 fillérbe kerül, ami nem csekély összeg, ha tekintetbe vesszük, hogy a bor nem lehetett valami túlságosan régi, miután a Saar és a Mosel menti borok nem igen állanak el 12 évnél tovább. Másrészt azonban tény az is, hogy a schwarzhofbergi egy éves korában kiállja a versenyt a legjobb és legidősebb rajnai borral.

* **L'Homme Masqué.** A »Fekete Sas« termében tegnap a »le homme masqué« név alatt ismeretes bűvész adta elő mutatványait, amelyek a közönséges »künstler«-ek mutatványait messze felülmúlják. A bűvész, ki bizonyos misticus ködbe burkolódik, amiről neve is tanuskodik, fekete álarczsal jelenik meg a közönség előtt és francia nyelven rejtélyes szemlélyiségről ad némi felvilágosítást, bár ügyességénél fogva nincs szüksége mindezekre. Segéd-eszközök nélkül felgyürt ujjakkal végzi mutatványait, melyek érdeklődésünket folyton meg tartják és méltán megnyerik elismerésünket. Mutatványait mindig ismétli a közönség, közvetlen közelében és az elővarázsolt csokorral, virággal vagy szivarokkal kedveskedik a közönségnek. Különös ügyességéről adott tanúságot a kártyákkal előadott mutatványában, amelyek kezében folyton kisebbedtek, míg végre teljesen eltűntek. Nagy derűtséget keltett utolsó mutatványa is, amelyben két a közepén kivágott és kiégetett zsebkendőt tű és czerpa nélkül ismét összeillesztett a kivágott darabbal. A közönség figyelemmel nézte végig az érdekes előadást és zajos tapsokban adott tetszésének kifejezést az előadás végén. A legközelebbi előadás szombaton lesz, melyen egész új programmal fog a l'homme masqué fellépni.

Olvasóinkhoz.

Évnyegyedek előtt az ujságok rendszeren figyelmeztetni szokták olvasóikat, hogy itt az ideje a lejárt előfizetések megújításának, s így nekünk is erkölcsi kötelességünk mindazokat, akiknek előfizetése e hónap végével lejár, figyelmeztetni, hogy lapunk előfizetési ára egy évre a kiadóhivatalban átvéve 6 frt, negyedévre 1 frt 50 kr., helyben házhoz hordva egy évre 8 frt, negyedévre 2 frt, vidékre postán küldve egy egész esztendőre 10 frt, s következőképp egy negyedévre csak 2 frt 50 kr.

Azaz: a Tiszántúl naponként 2—3 krért megszereshető. Ezért kap mindenki egy vezércikket és egy sereg hirt, amely tájékoztatja őt a politikai élet minden fontosabb eseményéről, egy irodalmi szinten álló tárczát — néha kettőt-hármat is, és egy darab regényt. Az előző napi országgyűlés részletes, kimerítő és hű leírását, a városi és megyebeli hírek, társadalmi és gazdasági események pontos és hű leírását, az egyesület és társulatok üléseiről szabatos referádákat, táviratokat az egész világ előző napi fontosabb eseményeiről, szakezikeket a legkülönbözőbb dolgokról, az európai diplomacia terveitől kezdve le egész a piacrendezésig és a selyemhernyó tenyésztésig, pontos és gyors vásári és börzei jelentéseket, stbit, stbit, mind-mind naponként alig két-három krajczárért, mert hiszen lapunk előfizetési ára a kiadóhivatalban átvéve egész évre 6 frt, negyedévre 1 frt 50 kr., helyben házhoz hordva egy évre 8 frt, negyedévre 2 frt, vidékre postán szállítva egész évre 10 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Sőt az sem utolsó dolog, hogy azért a naponkénti 2—3 krért az olvasó korlátlanul kritikálhatja az ujságot teljes huszonnégy órán át, addig t. i. amíg megint friss lapot kap.

Pedig az olyan ujság, mint a Tiszántúl, igen drága dolog.

Drága, mert nem fizeti meg cikkeiket senki, ezt az ujságlapot *meggyőződésből* és anyagi jutalom nélkül írják az első sortól az utolsóig. Éppen ezért igazi, *önzetlen* tanácsadója olvasóinak mindenben, s már csak ezért is megéri azt a páratlanul csekély előfizetési árat, amelyért a kiadóhivatal árusítja: a kiadóhivatalban átvéve egész évre 6 frt, negyedévre 1 frt 50 kr., helyben házhoz hordva egész évre 8 frt, negyedévre 2 frt, vidékre postán szállítva egész évre 10 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Lapunk egyes számai a következőkhez is írtékben kaphatók:

- Kiss Dávid kereskedése Pó-utca,
- Sonnenwirth-léle bazárban Pó-utca,
- Kádár és Kiss cégánál Kiskölk-fő,
- Kutasi D. papírkereskedésben Uri-utca,
- Panker Dániel papírkereskedésben Kis-piacz,
- Reich Sándor vegyeskereskedésben Szent-János-utca,
- Mezey János fűszerkereskedésben Kőrös-utca,
- Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca,
- Fraukl Mari tőzsde és hírlapárusító kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
- M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
- Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadottak.

EGYLET.

A biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület tegnap d. u. 5 órakor választmányi gyűlést tartott az elnök főispán távollétében és megbízásából Gyalokai Lajos alelnök vezetése alatt. Kivüle Dr. Karácsonyi János titkár, Géczy Lajos, Nemeskey Andor, Gálbory Sámuel, Középesy Gyula, Hegyesy Márton, Baróthy Pál, Dr. Némethy Gyula választmányi tagok voltak jelen. A gyűlés fölkéri a bibornok püspököt, hogy a rezidencia földszinti folyosóján lévő lapidariumot az egyesület részére átengedni kegyeskedjék; fölhatalmazza a berendező bizottságot, hogy a parkozási munkálatokat

900 frt a belső berendezést 1400 frt. erejéig eszközölhesse, hogy katalogust készítsen a gyűjteményhez; föl kéri Nagyvárad város tanácsát, hogy az elkészítendő park számára bokrokot adományozzon, s annak gondozását elvállalni sziveskedjék. Dr. Karácsonyi János titkár bejelenti, hogy Vinkler József ez. püspök az egyesület céljaira 200 frtot adományozott, mely bőkezűségéért az egyesület választmányának némi hála fejében siet a ez. püspököt az alapító tagok sorába iktatni. A kereskedelmi bank 25 frtos adománya s három új tag belépésének bejelentése után elnök a gyűlést bezárja. Megjegyeztük még, hogy a gyűlés tekintettel a berendezési teendőkre sokaságára két új tagot választott be a berendező bizottságba: Hegyesy Márton és Géczy Lajos vál. tagokat.

Igazságszolgáltatás.

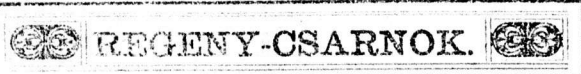
Szeles Adorján Budapesten. A Henczi szobor elleni merénylet holnap hozzák vissza Budapestre, pár nap híján egy évi külföldi bujdosás után. A Henczi-szobor elleni merényletét azonban aligha fogják kérdőre vonhatni, mert ebben a tekintetben a francia köztársaság oltaalma alatt áll, valamint nem kel lehetnie az »Olvasó« című lapjában hírlapi kauzión nélkül való politizálásért rá szabott főtévi fogházbüntetést, mert a kiadás erre sem terjed ki. A bíróságnak csak a Schreiner-féle már visszavont csalási vád tekintetében lesz vele dolga, az ügyesség pedig a Thal Valér kárára elkövetett sikkasztásért jogerősen kiszabott három havi fogházbüntetést fog rajta végrehajtani. — Salzburgig francia börtönörök hozzák Szeleszt ott át adják az osztrák hatóságnak, amelytől a magyar határon magyar börtönörök veszik át.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyvárad kir. törvényszék Millye Gyula elnöklete alatt ma nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá.

Papp András és társa lopás büntetettének kísérlete.

Fodor Julianna és társa lopás büntette. Nagy Sándorné gondatlanságból okozott súlyos testi sértés büntette.

Csucs Pável súlyos testi sértés büntette. Illés Tógyerné és társai gondatlanságból okozott emberölés vétsége.

Pénzért, tisztességért.

Neldegg L. után Dr. Margitai. 39

Bessie mélyen sértve érezte magát: »Nem,« fogadta önmagának, »sohasem leszek felesége ennek az embernek aki csak koloneznak tekintett s eldobott magától, most, hogy a szerencsétlenség megtörtént; se szíve, se becsületérzése nincs. Jelenet nem fog rögtönözni, sőt szemrehányásra se fogja őt méltatni, hanem igenis hidegen bánik vele s szavát határozottan visszaadja neki. Ha nem találná otthon, néhány határozott serral tudósítani fogja elhatározásáról. E föltétellel indult utnak.

Neurodében csak Adélt találta a nappali szobában. A leány arca dúlt volt, mintha rettenetes víziója lett volna az éjjel, melynek hatásától még nem tudott megszabadulni. Ellenében eddigi fennhéjzásával most merő előzékenység volt, sőt igazán meleg, Bessievel szemben. Mintha részvét tükröződött volna vissza szemében valahányszor Bessiere nézett, ami oly különösnek tűnt fel ez utóbbi előtt. »A nénihez nem bocsáthatom be,« mondá Adé »ámbar ő a legszívesebben fogadná, mert nagyon rossz éjszakája volt úgy, hogy most föltétlen nyugalomra van szüksége. De mielőtt hazamenne kedves Bessie majd csak találunk alkalmas pillanatot, melyben bemehet hozzá.« Így aztán egyedül maradt a két leány, mindketten meglehetősen zavarodottan, szomorú

gondolatoktól gyötörve, de melynek egyik sem akart kifejezést adni. Iparkodtak lehetőleg távoli dolgokról beszélni ahelyett ami mindkettőjük szívét nyomta. Theobaldnak még nevét sem említették.

Egyszerre csak Wesselhőftöt jelentette be a szobaleány. Csodálkozva néztek össze, »Ugyan mi vezetheti ide ilyenkor?« ezt látszott kérdezni tekintetük. De mikor belépett, halványan, kikelve magából, egyszerre világos lett előttük, hogy nem illedelmi látogatást jött tenni?

»Nagysád is itt?« kérdé Bessietől bizonytalan hangon. »Nagy szerencse, mert innen odaigyekeztem volna Browning urhoz.«

»Látom, nagyon fontos közlendője van, Wesselhőft ur.« kezdé Adél. »Ugyan mi az?«

»Biz' én nagyon rossz hírrel jöttem,« mondá Wesselhőft lassan és nyomatékkal.

Adél szívdobogása csaknem megállott; szólni se tudott csak két kezét szoritá szívéhez. Bessie kérdezé tovább:

»Mi történt?«

»Kattenstädt urral szerencsétlenség történt a vadászaton...«

Bessie némi lekiismeretfurdalást érzett; igazságtalan volt tehát ölegénye iránt; beteg volt szegény, míg ő hidegségről vádolta. Szemei könnyel teltek meg, s reszketve kérdezé:

»De csak nem valami nagy baj?«

Wesselhőft szomorúan intett fejével.

»Mehalt!« sikoltott Adél, lerogyva térdre, székéből és Bessie ölébe temetve arcát.

Bessie halálsápadt lón. »Az Istenért, talán csak nem?« rebegé.

»Fájdalom, úgy van,« erősíté Wesselhőft, s elfordult, hogy ne lássa Bessie arcát; azt hitte a fájdalomtól el fog torzulni az. Igaz, hogy a férfi, kiről beszélt gyáva volt és nyomorult, de bizonyára szerette őt a leány, s az a boldogtalan meghalt, csak azért, mert nem tudta a leánynak adott szavát betartani, mert nem tudta magát új életre elhatározni.

Kocsisa tegnap Brakenrodéból haza érkezett, kezdé Wesselhőft bizonytalan hangon, »mert azt hitte, hogy ura vasuton fog megérkezni. Ez meg nem történt, azt hitték Kattenstädt emberei, hogy talán barátjaival mulat; csak ma reggel kezdtek aggodni. A kocsis Brakenrodéba sietett. Azadatt ott a földművesek az erdőben járva, rátaláltak holttestére, melyet hű kuttyója őrizett...«

Elnémult s ránézett Bessiere

(Folyt. köv.)

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ³⁰ éjjel, személyvonat 11 ³⁰ d. e., 2 ³⁰ d. u., 11 ³⁰ éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ³⁰ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ⁴⁵ d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ³⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ³⁰ d. u., személyv. 3 ³⁸ délután, 2 ³⁰ éjjel.	Kolozsvár felé gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ³⁰ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11 ¹⁵ d. e. 10 ¹⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ³⁰ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³⁰ d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4 ³⁰ reggel, 1 ³⁰ d. u.	Vaskó - Belényes felé vegyesvonat 11 ³⁰ d. e., 9 ³⁰ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁴⁵ r., 4 ³⁰ d. u.	Érmihályfalva felé vegyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este
Ösi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6 ³⁰ r., vegyesvonat 2 ³⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ösi felé vegyesvonat 10 ³⁰ d. e. személyvonat 8 este.

TAVIRATOK.

Miniszterek Bécsben.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.) Bánffy Dezső báró és Dániel Ernő miniszterek ma délben Bécsbe utaztak. Valószínűleg résztvesznek az osztrák-magyar bankkal való tárgyalásokban.

Ováció Szigetnek.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.)
Szigeti Józsefet ma nevenapja alkalmából
a Pósa-asztal ovációkban részesítette.

A Teleky-díj.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.)
A »Teleky-díjat« Dóczy Lajos nyerte
meg. A pályanyertes vigjáték czime »Ellinor király leánya«.

Zichy Nándor gr. megtámadása.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.)
A magyar általános hitelbank tegnapi
közgyűlésén Knopflöcher bécsi részvé-
nyes beszédében hevesen kikelt Zichy
Nándor gróf ellen, mert ellenzéki léte
az igazgatóságban ül. Andrassy Aladár
gróf a társaság elnöke azért rendreutasi-
totta Knopflöchert.

A Jósika-Klebelsberg párbaj.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.)
A Jósika-Klebelsberg affér ma délelőtt
kardpárbajjal oldatott meg. A felek a Fo-
dor-fele vívóteremben kétszer, nagy he-
vességgel csaptak össze. Az első össze-
csapásnál Jósika sebesült meg jelenték-
telenül a balkeze kis ujján. A másod-
szori összecsapásnál Klebelsberg a fején
egy 5—6 cm. hosszú sebet kapott, s a
balkarján is megsebesült. A felek nem
békültek ki. Az összecsapások oly hevesek
voltak, hogy a felek egész közel voltak
egymáshoz. A kardmarkolatok egymást
érintették. Klebelsberg az orvosok be-
kötötték és haza szállították. Jósika meg-
jelent a főrendiházban.

Meddő pályázatok.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.)
A m. tud. akadémia mai gyűlésén elha-
tározta, hogy a Karátsonyi díjat, melyet
egy millenniumi színműre tűztek ki, va-
lamint a Farkas Raskó díjat, melyet egy
hazafias költeményre tűztek ki, nem ad-
ják ki, mivel a beérkezett munkák nem
felelnek meg a követelményeknek.

Klebelsberg-Jósika affér.

Budapest, márcz. 19. (Saj. tud. táv.)
A »Magyarország« holnapi száma közli
azon levelet, melyet Klebelsberg Zdenkó
gróf Jósika báró miniszterhez írt. E levél-
ben Klebelsberg gróf az veti Jósika báró
szemére, hogy hazudott és ezáltal elra-
bolta becsületét azért, hogy bosszút áll-
hasson rajta azon leleplezésekért, a me-
lyekben Klebelsberg Jósika bárónak Bok-
rossal való összeköttetéseit nyilvános-
ságra hozta.

Közgazdaság.

Ingyen kenyér.

Minél inkább terjeszkedik az állam min-
denhatóságának elve, annál inkább szaporodnak
a követelések, a melyeket a polgárok véle-
szemben támasztanak. A szocialistikus törek-
vések mindig új és új alakban nyilatkoznak
és jellemző, hogy e megoldási kísérletek mind
az állam fogalmához fűződnek. Görösösen ra-
gaszkodnak e gondolathoz, hogy sikerül olyan
szervezetet létesíteni, a mely felöleli a szo-
cialistikus törekvések kisebb nagyobb részét.

Természetesen e törekvés számos olyan
tervet hoz létre, mely nevetségesnek tűnik fel

előttünk. Az emberiség jövő képének vajdó
keletkezése ez, mert az tagadhatatlan, hogy
alapjuk és kiinduló pontjuk az emberek jólé-
tének előmozdítása, bár e cél is gyakran a
tulzás határai között mozog. Ugyanis minél
inkább veszteli el az ember természetfeletti rend-
be vetett hitét, annál inkább kezdi becsesnek
tekinteni természetes életét és nem tudván
megszabadulni a tökéletesség fogalmától, az
élet tökéletességében, határozott ideális elve-
ken alapuló társadalmi rendszerben keresi bol-
dagságát. És ily szempontból kiindulva a tár-
sadalmi helyzet javítása nem egyéb mint szá-
nalmas kísérlet.

Azonban dacára annak, hogy tudjuk, hogy
az egyenlőség teljesen meg nem valósulhat,
hiszen a természeti, éghajlati, születési és egyéb
viszonyok is lehetetlenné teszik ezt, mégis
folyton törekedünk kell ez ideális elérhetet-
len elvek megvalósítása felé, a melynek elé-
rése talán valahol a végtelenségben van, de
megközelíthetők. Hiszen ez az emberiség fejlő-
dése. Haladás soha el nem érhető tökéletes-
ség felé; mert hogy az emberek által alkot-
ott ideálokhoz közeledni lehet, azt minden
intézmény fejlődése mutatja.

Ezért hiába is hangoztatják, hogy balga-
ság olyan dolgok után kapkodni, amelyeket
ugy sem érhetünk el, az ember ezért nem
szűnik meg az ideáloknak élni. Hiszen min-
dennap halljuk az egyenlőség stb. hangoztatá-
sát, pedig korunk különbsége, a faji külön-
ség és számtalan jelenség ez elv elérését lehe-
tetlenné teszi.

Azonban az is bizonyos, hogy ezek az el-
vek, melyek az emberek egyenlőségét hangoz-
tatják, állami és társadalmi viszonyaink ala-
kulására döntő befolyással voltak. De a jelen
viszonyaink is lassan már kikopnak, az ellen-
tét a társadalom és az ezt felelő állam for-
mák között mindinkább nagyobbodik és eljő
az idő, midőn az új viszonyok új formát kö-
vetelnek. De ez sem lesz tökéletes! Az embe-
riség haladása nem fog stagnálni egy létezési
forma kedvéért és az ember ismét lefogja
rombolni ezt, mit elődei építettek és új hely-
zetet teremt magának.

Ezért nem szabad kicsinyelnünk azon fél-
szeg eredményeket sem, a melyeket az ember-
nek e természetes törekvése létrehoz. Ez a
vájadás addig fog tartani, míg esetleg végre
fel nem épül a szocialisták által remélt idők
állama a maga sajátos társadalmával, de ez
korántsem lesz ment a hibáktól és nagyon elüt
egyes fantaszták álomképeitől, mert ideiglenes-
ségében már magában hordja a tökéletesség
jelét. A korlátolt ember intézményei mindig
végesek lesznek!

Az emberi haladás, az önfentartás ösztö-
nének egy természetes törekvését látom az
ingyen kenyér eszméjében is. Olyan ez, mint a
többi kísérletek, melyek az emberiségről akar-
nak gondoskodni és közös abban is, hogy az
állam fogalmához fűződik. E terv csak annyit
praktikusabb, mint sok többi más, mert
nem öleli fel az egész társadalom rekonstruk-
cióját, mert nagyon sokan egy fantasztikusan
kigondolt új államrendszert akarnak a társada-
lomra kényszeríteni, mintha az emberiség meg-
szakíthatná multját és egy pillanatban felve-
hetne egy egészen új keretet, mint egy új ru-
hát. Különböző ezekkel foglalkozók belátták
a szociális kérdésekkel, hogy a fejlődés
azon természetes körülményt, hogy a fejlődés
csak lassan fog előhaladni és az egyes intéz-
mények átalakulása a mult és jelen közti kap-
csolatot fennt fogja tartani.

Tehát bizonyos tekintetben ez új eszme

(vagy talán nem is új!) a szocialistikus törek-
vésekben haladást mutat. Az egész csak azon
már nem ismeretlen elvnek folyamánya, hogy
az állam tartozik az egyénről gondoskodni.

Ugyanis e terv hívei követelik, hogy az ál-
lam minden polgárának ingyen kenyér adjon,
hogy az ember ezt is úgy kapja, mint a leve-
gőt vagy vizet. A terv, mint ezek többsége
Franciaországból indult ki és talajra talált a
pauperizmus által sújtott Olaszországban.

Hugues Clovis a szocialista képviselő a
következő javaslatot terjesztette be a francia
kamarában az ingyen kenyér — kiosztás
ügyében.

I. cikk: A községi előjáróságokat felha-
talmazzák, hogy szolgálatot rendszeresítsenek
az ingyen kenyér kiosztása végett.

II. cikk: A községi pénzfár fizeti ki a ke-
nyér árát. A kenyeret a fogyasztók ingyen kap-
ják és a pékek versenyajánlatok útján állít-
ják elő.

III. cikk: A szállítási jegyzéket a liszt-
vételről szóló bizonyítványokkal együtt átvizs-
gálják.

IV. cikk: A kiosztott kenyér mennyiségét
kétszeresen kell bejegyezni. Először a pék a sze-
mély v. család könyvecskéjében a kiosztás nap-
ját és nevét jegyzi be, másodsor pedig egy
külön pénztárkönyvet vezet, mely igazolásul
szolgál és a község kivanatára bemutatandó.

V. cikk: A község viseli a kenyér előállítá-
sának költségeit, amelyeket az évi budgetbe
kell felvenni és a szokásos adópótlékok útján
behajtani.

Sanseno Francesco az olasz író is nagyon
lelkesezik e tervért és igyekezik az ellene fel-
hozott kifogásokat megegyezni. A kifogások
e terv ellen nagyjából azok, hogy e terv
megvalósítása nagy nehézségekbe ütközik és
sokan azt tartják, hogy ezáltal könnyen elvon-
ják az embert a munkájától.

Bizonyos viszonyok között talán e terv
nem egészen alap nélküli. De az bizonyos, hogy
inkább a rossz anyagi viszonyoknak egy két-
ségbeesett kísérlete ez, az anyagi jólét csekély
foku helyreállítására. Az ilyen eszme kiegészítő
intézménynek ugyan jó lehet, de a szocialis
kérdés, különösen pedig az anyagi ellátás gyö-
keres megváltoztatására nem alkalma.

A franczi kamarának nem sokára, ha sor-
ra kerül Hugues javaslata, alkalmas lesz e
kérdést behatóan tárgyalni.

Kerényi Miklós.

Terménytőzsdé.

Budapest, márczius 19.

B u z a tavaszra, bácskai	5.30
> tavaszra, északi	5.60
> szeptember-októberre, bácskai	6.74
> szept.-okt.-re északi	6.75
R o z s tavaszra, bácskai	5.40
R o z s tavaszra, északi	5.41
T e n g e r i június-júliusra, bácskai	4.14
> jun.-jul.-ra, északi	4.15
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.60
> aug.-szept.re, északi	10.70

Bécs, márczius 19.

B u z a tiszai	7.30—7.60
> bányai	7.10—7.50
> bácskai	7.10—7.40
> szokványú őszre	7.12—7.14
> szokványú tavaszra	7.28—7.80
R o z s tiszavidéki	6.85—7.08
> szokványú őszre	6.69—6.71
> szokványú tavaszra	6.59—6.61
T e n g e r i magyar	5.90—7.25
Z a b, magyar kereskedelmi	4.61—4.63

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. márczius 19. é.

Magyar aranyáradék 4%	122.40
Magyar koronáradék	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	124.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	150.25

Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	145.—
Osztrák járadék papírban	100.75
Osztrák járadék ezüstben	100.75
Osztrák járadék aranyban	122.25
Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	148.50
Osztrák magyar bankrészvény	985.—
Magyar hitelbank részvény	414.—
Osztrák hitelintézeti részvény	376.80
Osztrák-magyar államvasúti részvény	358.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	956.—
Német birodalmi márka	58.95
London vista	120.75
Páris vista	47.90
20 márkás arany	11.78

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

NYILTTÉR.

A »Fekete Sas«

nagytermében

szombat, március 21-én

második és utolsó

csoda-
bűvésztélyét

rendezi

L'Homme Masque

(rejtélyes személyiség).

Az összes bűvészek királya.

Csodálatos műsor két részben.

Budapesten több mint 150 estélyt rendezett.

Helyárak: Számozott hely 1 frt 50 kr. és 1 frt. Allóhely 50 kr. Deák- és karzatjegy 30 kr. Jegyek előre válthatók **Pauker Dániel** könyvkereskedésében. 78²—0

Pénztárnyitás 7, kezdete pont 8 órakor.

Eredeti asztali, pecsenye- és pezsgő-borok.

JANKY ANTAL

Nagyváradon

felhívja a t. cz. közönség figyelmét gazdag választéku eredeti hamisítatlan **boraira**, raktáron van a villányi csász. és királyi főhercegi pinczéből **Villányi veres- és Burgundi fehér borokból**, az **Andrényi Kálmán** utóda cég Ménes hegyaljai **többfajta veres- és aszu,**

Adolfo Pries malagai bortermelő, spanyol **Malaga, Madeira, Scherry, Oporto** és **Lacrima cristi** egyedüli raktára, **Pommery és Greno, H. G. Mumm** és társa, **Irroir Ernest és Heidsick & Ci** valódi francia pezsgő-borok, **Törley József és társa Promontor, Littke J. pécsi cs. és kir. udvari szállító, Hubert J. E. pozsonyi pezsgő-gyárak** kitűnő borai raktáron vannak és lehető legjutányosabb áron kaphatók.

Ajánlja még saját termésü **1888-ik asztali, Rajnai és Olasz rizling** üvegelt, kitűnő borait. 172 5—10

Köszegen

Dr. Dreiszker J. sanatoriuma és vizgyógyintézete

márczius hó 30-tól nyitva.

Rendszer: **PRIESNITZ és KNEIPP.**
Villanyozás, massage, gyógytornászat,
diätetikai eljárás.

Teljes ellátás.

Igen mérsékelt ár. Gondos orvosi felügyelet.

Prospektus ingyen.

Az igazgatóság.

Szent-László KÖNYVNYOMDA

részvénytársaság

Papir- és irodaszerek raktára.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlani **könyvnyomda és papir- és irodaszerek raktárunkat**, ahol jutányos árban a következőket lehet beszerezni:

Különféle irodapapírt

1000 íve 2.50, 3.— 5.— 8.— forintig és feljebb.

Jó tentát (Antracén, király- és universal)

6, 10, 30, 60 kr s feljebb.

Tentatartók.

Író tollakat acél és alluminium

90 krtól 1 frt 50 krig.

(Kuhn- és Somerville-féle gyártmány.)

Különféle

Tollszárazakat

Kitűnő gyártmányu színes és fekete

Czeruzákat

(Faber és Hardtmuth-féle)

Törő-gummi.

(Koczka- és fában.)

Spanyolviaszt

(bel- és külföldi gyártmány.)

Finom kék porzó.

Írómappa 80.—1.20 frtig.

Azonkívül sok más egyéb itt fel nem sorolt irodai és iskolai szereket.

Árjegyzékkel és mintákkal szívesen szolgálunk.

Vidéki megrendeléseket gyorsan, pontosan és bérmentve eszközöl az üzletvezetőség, hova a megrendelések is küldendők.

Irodai olló 80.—1 frtig

Levélpapírok mappában és dobozokban
15 krtól 2 frtig s feljebb.

Levélbortékok

mindenféle alakban.

Írópapírok

Iskolák és építések részére szükséges

Rajzpapírok

Oldott gummi és Stambilia festékek.

Irodai ostya.

Csomagoló papírok.

Írók, gyakorlat- és rajztékák.

Rajzszeg, Rajztömb.

Szürke és színes

Zsinegek.

Különféle alakú

Vonalzó k.

FELTÜNŐ!
HÁZIASSZONYOK sok pénzt takaríthatnak meg a párisi petroleum-izzófény-hüvelyek használata által.
Párisi petroleum-izzófény-hüvelyek.

Minden hüvely 15 kr.

Szabadalmazva minden iparállamban. — Minden darab több hétre fehér világitást ad.

Legnagyobb világító-erő legkisebb petroleum-fogyasztásnál.

Nincs korom! Nincs szag! A legrosszabb petroleum is meglepő fehér világossággal ég.

A hüvely úgy a mint van, bele lesz dobva a petroleum-tartóba és 24 óra után már meglepően fehér fényt kapunk. Ha a petroleum kiegészít, több héten át utántölthető a nélkül, hogy ki kellene venni. **Az első esetben figyelni kell, hogy a lámpa tiszta legyen és a bél le legyen vágva.**

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan expedíáltnak. — Magyarországon egyedüli elárúsítója: **BRAND A.**
Budapest, Kalap-utca 15. szám.

Minden városban kerestetnek viszont elárúsítók!

(68) 12—20